EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 13.7.2026.
COM(2026) 362 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom

{SWD(2026) 180 final}

Sadržaj

1. Uvod 2
2. Sažetak 3
3. Sadržaj izvješća 5
4. Odgovornosti za digitalnu provedbu CZU-a 6
5. Globalni pregled napretka u pogledu elektroničkih sustava CZU-a 7
5.1. PROJEKTI ZAVRŠENI PRIJE 2025. 7
5.2. NAPREDAK PROJEKATA U 2025. 7
5.3. RIZICI I MJERE UBLAŽAVANJA 17

1. UVOD

Ovo je **sedmo i posljednje** godišnje **izvješće** o napretku digitalne provedbe Carinskog zakonika Unije[1] (CZU) za 2025. koje je Komisija sastavila u skladu s člankom 278. točkom (a) CZU-a o napretku razvoja elektroničkih sustava[2].

CZU je stupio na snagu 1. svibnja 2016., a njegovom izmjenom iz 2019.[3] utvrđeni su rokovi 2020., 2022. i 2025. za postupan dovršetak projekata povezanih s digitalnom tranzicijom i provedbom CZU-a. U prijelaznom razdoblju postojeći elektronički sustavi i sustavi koji se temelje na dokumentima u papirnatom obliku mogu se upotrebljavati za obavljanje carinskih formalnosti (tzv. „prijelazne mjere") sve dok novi ili modernizirani elektronički sustavi predviđeni CZU-om ne postanu operativni.

U tom kontekstu program rada za CZU[4] i Provedbenu uredbu o tehničkim protokolima za elektroničke sustave[5] treba tumačiti zajedno s CZU-om i s njime povezanim delegiranim i provedbenim aktima.

Program rada za CZU pravni je instrument za usmjeravanje postupnog i složenog trodimenzionalnog postupka prelaska na potpuno digitalno carinsko okruženje, uzimajući u obzir međuovisnost sustava i stvarno stanje razvoja. Riječ je o instrumentu koji služi za usmjeravanje dionika u projektima (države članice, Komisija, gospodarski subjekti) prema zajedničkoj i izvedivoj provedbi projekata do 31. prosinca 2025. kao konačnog datuma završetka digitalne tranzicije. U Provedbenoj uredbi o tehničkim protokolima za elektroničke sustave definiraju se tehnički protokoli za svaki sustav u smislu komponenata, odgovornosti, pristupa podacima i tehničkog prelaska.

Ovo se izvješće temelji na programu rada za CZU, koji je Komisija donijela 15. prosinca 2023., kao osnovi za izvješćivanje o napretku. Aspekti upravljanja programom i projektom definirani su u višegodišnjem strateškom planu za carinu (MASP-C). **Izvješće obuhvaća napredak koji je tijekom godina ostvaren kako bi Europska unija do 2025., posljednje godine provedbe CZU-a, uspostavila potpuno digitalnu carinu.**

Budući da je CZU pravna osnova za potpuno digitalni, usklađeni carinski okvir u cijeloj Europskoj uniji i na njezinim vanjskim granicama, njegova potpuna i ujednačena provedba u svim carinskim područjima i u svim državama članicama **preduvjet je za dobro funkcioniranje carinske unije i temelj za sljedeću fazu carinske reforme**. Stoga je ključno da sve države članice dovrše svoj dio provedbe postojećeg CZU-a kako bi gospodarski subjekti i trgovci u potpunosti iskoristili prednosti prije prelaska na carinsku reformu EU-a. Komisija je 17. svibnja 2023. donijela prijedlog sveobuhvatne reforme carinske unije, uključujući novi CZU, koji označava znatnu preobrazbu carinskog okvira EU-a[6]. Europski parlament i Vijeće u okviru trijaloga 26. ožujka 2026. postigli su politički dogovor o Komisijinu prijedlogu najambicioznije reforme carinskih pravila EU-a od 1968. Očekuje se da će

---

[1] Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije, SL L 269, 10.10.2013., str. 1.).

[2] Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću:
za 2019.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
za 2020.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
za 2021.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
za 2022.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029;
za 2023.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM%3A2024%3A395%3AFIN;
za 2024.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A52025DC0579.

[3] Uredba (EU) 2019/632 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 radi produljenja prijelazne uporabe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka predviđene u Carinskom zakoniku Unije (SL L 111, 25.4.2019., str. 54.).

[4] Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/2879 od 15. prosinca 2023. o uspostavi programa rada za razvoj i uvođenje elektroničkih sustava iz Carinskog zakonika Unije, SL L 202302879, 22.12.2023., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[5] Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/512 od 13. ožujka 2025. o tehničkim protokolima za razvoj, održavanje i upotrebu elektroničkih sustava za razmjenu i pohranu informacija u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 2025/512, 20.3.2025., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/hrv.

[6] Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Carinskog zakonika Unije i Carinskog tijela Europske unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 952/2013 (COM(2023) 258 final).

pravnici lingvisti preispitati nacrt teksta, a zatim će ga Vijeće i Europski parlament odobriti za objavu u *Službenom listu Europske unije* do studenog 2026.

Carinska reforma temelji se na tri glavna stupa:

1) **pametnijem upravljanju rizikom i carinskim provjerama, što se postiže uspostavom Carinskog tijela EU-a i Centra EU-a za carinske podatke**, čime će se digitalizirati i pojednostavniti postupci, smanjiti troškovi i birokracija, promicati ujednačeniji pristup na vanjskim granicama i bolje zaštititi jedinstveno tržište jer će upravljanje rizicima i provedba postati stroži i temeljiti se na podacima;
2) **kvalitetnijem partnerstvu s poduzećima**, novom partnerstvu s trgovinskim subjektima koje se temelji na transparentnim postupcima koji će omogućiti funkcioniranje usklađenih trgovinskih tokova bez formalne interakcije s carinom i smanjiti s time povezano administrativno opterećenje;
3) **suvremenom okviru za e-trgovinu**, prilagođenom carinskom režimu e-trgovine, zahvaljujući kojem će internetske platforme postati ključni akteri u osiguravanju da roba koja se prodaje na internetu izravno potrošačima u EU-u ispunjava sve carinske obveze.

Carina ima ključnu ulogu u održavanju sigurnosti jedinstvenog tržišta i njegovih građana. Carinska reforma omogućit će europskim carinskim tijelima da se prilagode okruženju međunarodne trgovine koje se brzo mijenja, a u tu svrhu uvest će se nekoliko ciljanih mjera kako bi brzi rast e-trgovine ostao pod kontrolom. Kao **privremeno rješenje** dok se reforma ne provede Komisija i države članice u studenom 2025. postigle su dogovor o ukidanju izuzeća od carine koje je dosad bilo na snazi za pakete čija je vrijednost manja od 150 EUR i o uvođenju carine od 3 EUR za te pakete počevši od 1. srpnja 2026. Prag se uklanja kako bi se izjednačili uvjeti za prodaju putem e-trgovine i tradicionalnu maloprodaju, čime se ponovno uspostavlja pravednost, a potrošači i dalje imaju mogućnost izbora. Nadalje, u skladu s dogovorom postignutim u okviru trijaloga 26. ožujka uvodi se **naknada za obradu** za robu male vrijednosti uvezenu u EU kako bi se nadoknadili sve veći troškovi za carinska tijela. Naknada će se uvesti najkasnije 1. studenog 2026., a nakon što Centar EU-a za carinske podatke postane potpuno operativan, primjenjivat će se uobičajene carine.

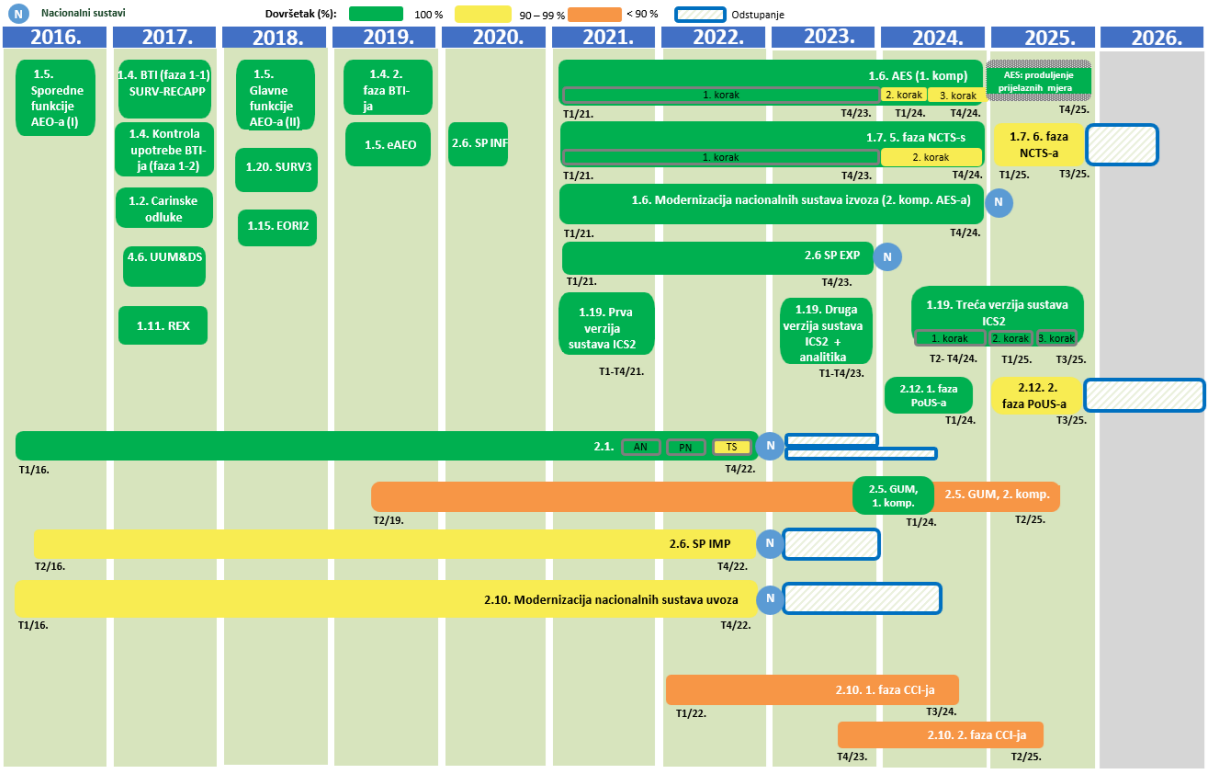
Budući da je u ovom trenutku sav politički fokus na carinskoj reformi i e-trgovini, treba imati na umu da **postoji rizik da se kašnjenja u digitalnoj provedbi CZU-a zanemare kao jednostavna tehnička kašnjenja**, ali njihove sustavne posljedice za EU mogle bi biti ozbiljne. Neispravni ili samo djelomično uvedeni sustavi za izvoz/uvoz mogli bi dovesti do zagušenja na glavnim izlaznim ili ulaznim točkama, što bi dovelo do nezadovoljstva, propusta u nadzoru i kašnjenja u lancima opskrbe. Nadalje, neusklađeni podaci mogli bi dovesti do puštanja visokorizične robe (npr. roba s dvojnom namjenom, sankcionirana roba, uvoz umanjene vrijednosti) u promet prije potpune analize rizika, među ostalim zato što bi Komisija teže mogla otkriti probleme i pravodobno osmisliti strategiju odgovora.

Pravodoban dovršetak digitalnog programa CZU-a važan je kako bi trgovci ostvarili koristi na koje imaju pravo u skladu s CZU-om, kao što su daljnje usklađivanje postupaka, integrirana digitalizacija, koja se temelji na međunarodno usklađenom i integriranom modelu carinskih podataka EU-a, i dalekosežna pojednostavnjenja za pouzdane trgovce. Dovršetak digitalne provedbe CZU-a u tom je smislu ključan za potporu i doprinos carinskoj reformi i razvoju budućeg Centra EU-a za carinske podatke kako bi se znatna pojednostavnjenja predviđena carinskom reformom temeljila na usklađenosti i digitalizaciji.

2. SAŽETAK

Provedba CZU-a ušla je u zadnju i odlučujuću godinu. Od donošenja programa rada za CZU 2014. zajednički rad Komisije, država članica i gospodarskih subjekata bio je ključan za napredak prema potpuno digitalnom carinskom okruženju. Do početka 2025. bilo je dovršeno 70 % programa rada u

području digitalizacije. Tijekom 2025. provedbu je obilježio znatan napredak, pri čemu je dovršeno nekoliko ključnih etapa u transeuropskim i nacionalnim sustavima. U skladu s tim velik dio država članica prešao je na uglavnom „zeleno" provedbeno okruženje. Ovo izvješće pokazuje da je **digitalna provedba CZU-a gotovo dovršena do kraja 2025.**, kako je vizualno prikazano na slici 1. Dovršeni projekti označeni su zelenom bojom. Projekti označeni narančastom bojom označavaju područja u kojima je spremno manje od 90 % država članica, a projekti označeni žutom bojom označavaju područja u kojima je spremno između 90 % i 99 % država članica.

Slika 1: Pregled planiranja

Digitalna provedba Carinskog zakonika Unije (CZU) u ovom trenutku **uglavnom je dovršena**. Uvedena je velika većina sustava CZU-a, a države članice rade u potpuno integriranom digitalnom okruženju CZU-a. **Do kraja 2025. uvedeno je 96 % svih nacionalnih sustava i 100 % svih centraliziranih transeuropskih sustava**. **Preostale su prepreke ograničene i specifične za pojedinu zemlju i projekt**. Više se ne odnose na cjelokupnu strukturu CZU-a, već su povezane s preostalim kašnjenjima ili poteškoćama s prelaskom u malom broju država članica. Najkritičniji je projekt za centralizirano carinjenje za uvoz. Ostali projekti koje je potrebno posebno pratiti u nekim državama članicama uključuju uvođenje nacionalnog sustava privremenog smještaja i nacionalnog sustava uvoza te uvođenje nacionalne komponente za upravljanje osiguranjima, automatizirani sustav izvoza (sporedne funkcije), novi kompjuterizirani provozni sustav – peta faza (sporedne funkcije) i šesta faza (s odstupanjem do 31. svibnja 2026.) i dokaz o statusu iz Unije – druga faza (s odstupanjem do 1. ožujka 2027.).

Preostale aktivnosti uglavnom se odnose na dovršetak završnih modernizacija u nekim državama članicama, testiranje ili validaciju sustava prije uvođenja, prelazak gospodarskih subjekata na nedavno uvedene sustave i povezivanje među sustavima. U tom je kontekstu Komisija 2025. radi pravne sigurnosti i kontinuiteta poslovanja donijela tri odluke o odstupanju, prvenstveno kako bi gospodarskim subjektima pomogla u prelasku na podnošenje zahtjeva za sigurnost granica EU-a u kombinaciji s provozom (treća verzija sustava ICS2 i šesta faza NCTS-a) i podnošenje carinskog robnog manifesta kao dokaza o statusu iz Unije (druga faza PoUS-a). Te odluke imaju ograničeno područje primjene i trajanje te su uspostavljeni detaljni mehanizmi kako bi se pomno pratio napredak do potpunog dovršetka.

Osim toga, **Komisija je 2025. odlučila poduzeti pravne mjere protiv četrnaest država članica** koje nisu ispunile svoje obveze iz CZU-a i njegovih provedbenih akata. To neispunjavanje obveza može se podijeliti na dvije glavne vrste. Prvo, deset država članica nije uvelo carinske digitalne sustave (tj. privremeni smještaj za zračni prijevoz, nacionalni sustav uvoza, automatizirani sustav izvoza, uključujući operativnu spremnost i migraciju sustava gospodarskih subjekata). Drugo, trinaest država članica nije prenijelo svih 57 standardiziranih elemenata carinskih podataka u potrebnom formatu putem sustava Surveillance, što je ključno za prikupljanje i praćenje carinskih podataka EU-a i upravljanje rizikom.

Aktivnosti koje je Komisija poduzela u smislu planiranja, koordinacije, potpore određenim državama članicama, praćenja i provedbe pokazale su se djelotvornima.

Do kraja 2025. većina predmetnih država članica uspjela je na odgovarajući način otkloniti problem kašnjenja. Ograničen broj preostalih uvođenja produljen je do 2026., a u nekoliko specifičnih slučajeva i do 2027., no preostali nedostaci jasno su utvrđeni, vremenski ograničeni i pomno se prate. Obuhvaćeni su odlukama o odstupanju i/ili se pojačano prate, a prema potrebi se provode i pojačane provedbene mjere. Međutim, poteškoće na koje države članice nailaze u provedbi ključnih projekata, posebno nacionalnih sustava i komponenti, ukazale su i na **krhkost zajedničkog pothvata složene digitalne transformacije, u okviru kojeg Komisija, 27 država članica i tisuće gospodarskih subjekata rade na postizanju zajednički dogovorenih ciljeva do zadanog roka**. Za to su potrebne integracija novih sustava u postojeće i interoperabilnost među područjima, kao što je izvoz nakon kojeg slijedi provoz. Ta složenost postaje još izrazitija u slučajevima u kojima je potrebna interoperabilnost s drugim programima digitalne necarinske transformacije, kao što je europsko okružje jedinstvenog pomorskog sučelja.

Kad se sagledaju sva iskustva u digitalnoj transformaciji i provedbi programa rada za CZU tijekom 10 godina, ističe se jasan obrazac. Kao najveće poteškoće na koje su naišle na putu do uspješnog dovršetka države članice istaknule su (1) upravljačke strukture koje omogućuju pravodobno donošenje odluka, (2) održavanje angažmana dionika te (3) definiranje i održavanje jasnog područja primjene.

Općenito, istekom roka do kraja 2025. službeno je zaključena digitalna provedba CZU-a. Temeljni digitalni okvir u skladu s CZU-om operativan je na razini EU-a, što znači da je ostvareno veliko postignuće koje će ojačati kontrolu vanjskih granica EU-a i trgovinskih tokova u vrijeme velikih geopolitičkih i geoekonomskih previranja. Carinska unija sada može prijeći s tranzicije i provedbe na konsolidaciju i stabilizaciju, pri čemu CZU služi kao čvrst i vjerodostojan temelj za predstojeću carinsku reformu.

3. SADRŽAJ IZVJEŠĆA

Projekti navedeni u programu rada za CZU mogu se podijeliti u tri kategorije sustava na temelju definicija navedenih u Provedbenoj uredbi o tehničkim protokolima za elektroničke sustave[7]:

i) **centralizirani transeuropski sustavi** koje će razviti ili modernizirati Komisija (što često zahtijeva razvoj ili modernizaciju nacionalnih sustava država članica);
ii) **decentralizirani transeuropski sustavi** koje će razviti ili modernizirati Komisija, ali koji imaju veliku nacionalnu komponentu koju trebaju uvesti države članice;
iii) **nacionalni sustavi** koje moraju razviti ili modernizirati isključivo države članice.

Ovo izvješće započinje objašnjenjem metode izrade izvješća i korištenih izvora (odjeljak 2.), a zatim kratko obuhvaća odgovornosti za elektroničke sustave CZU-a (odjeljak 4.). Nadalje, sadržava opći pregled projekata i njihova napretka (odjeljak 5.), a navode se i rizici te mjere ublažavanja (odjeljak 6.).

[7] Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/512 od 13. ožujka 2025. o tehničkim protokolima za razvoj, održavanje i upotrebu elektroničkih sustava za razmjenu i pohranu informacija u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 2025/512, 20.3.2025., str. 1., https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/hrv.

Ovom je izvješću **priložen radni dokument službi Komisije**[8], objavljen uz ovo izvješće, koji sadržava detaljne informacije o planiranju i napretku projekata kako su do kraja lipnja 2025. izvijestile države članice. Taj je rad podržao vanjski izvođač. Najnovija ažuriranja o kojima su izvijestile države članice uglavnom su obuhvaćena izvješćem.

Izvješće i radni dokument službi sastavljeni su na temelju informacija prikupljenih iz sljedećih **izvora**:

(1) nacionalni planovi projekata koje su države članice dužne dostaviti dvaput godišnje (u siječnju i lipnju), a dodatno ažuriranje zatraženo je krajem 2025.

Informacije prikupljene za svaki projekt uključuju konkretne datume, status i napredak svake ključne točke utvrđene u programu rada za CZU;

(2) ankete proslijeđene državama članicama.

Informacije obuhvaćaju procjenu rizika, kašnjenja i razloge za takva kašnjenja te planirane i/ili poduzete mjere ublažavanja u vezi s projektima. Nadalje, nastavno na pristup iz 2023. države članice isto su tako dostavile informacije o iskustvima stečenima u okviru razvoja projekata i o mogućim dodatnim potrebama za potporom;

(3) bilateralni sastanci na visokoj razini s državama članicama.

Na bilateralnim sastancima države članice navode potpune i točne informacije o statusu svakog projekta u okviru CZU-a, uključujući probleme na koje su naišle, te se oblikuju ideje za poboljšanje problematičnih situacija;

(4) rezultati transeuropskih programa koordinacije i praćenja.

Ovo izvješće sadržava i analizu koja se temelji na detaljnijim informacijama koje su dostavili voditelji projekata u Glavnoj upravi Komisije za oporezivanje i carinsku uniju (GU TAXUD) i o kojima su izvijestile države članice u okviru programa koordinacije transeuropskih sustava, koji su na snazi od 2020.

4. ODGOVORNOSTI ZA DIGITALNU PROVEDBU CZU-A

Ovisno o arhitekturi koju su dogovorile države članice i Komisija za svaki pojedini sustav (centralizirani, decentralizirani ili nacionalni) postoji **podjela uloga** s obzirom na **odgovornosti** za razvoj, uvođenje, rad i održavanje sustava povezanih s digitalnom provedbom CZU-a. Te su uloge utvrđene u Provedbenoj uredbi o tehničkim protokolima za elektroničke sustave (IRTA), u kojoj se opisuje od kojih se komponenti ti sustavi sastoje i koja je njihova priroda, odnosno jesu li nacionalne (razvijene na nacionalnoj razini) ili zajedničke (razvijene na razini EU-a). Kad je riječ o arhitekturi, centralizirani i decentralizirani sustavi transeuropske su prirode i kao standard sadržavaju zajedničke komponente, ponekad u kombinaciji s nacionalnim komponentama, dok se nacionalni sustavi sastoje samo od nacionalnih komponenti.

U skladu s člankom 103. IRTA-e, Komisija razvija, ispituje i pušta u rad **zajedničke komponente** te njima upravlja, a ispitati ih mogu države članice. Države članice razvijaju, ispituju i puštaju u rad **nacionalne komponente** te njima upravljaju.

Države članice osiguravaju interoperabilnost nacionalnih komponenti sa zajedničkim komponentama. Komisija osmišljava i održava zajedničke specifikacije za decentralizirane sustave u bliskoj suradnji s državama članicama. Države članice razvijaju, primjenjuju i održavaju sučelja kako bi pružile funkcionalnost decentraliziranih sustava koja je potrebna za razmjenu informacija s gospodarskim subjektima i drugim osobama pomoću nacionalnih komponenti i sučelja te s drugim državama članicama pomoću zajedničkih komponenti.

[8] Radni dokument službi Komisije uz Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, SWD(2026) 180 final.

5. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A

Program rada za CZU sadržava 17 projekata kojima se nastoje uvesti potrebni elektronički sustavi, uključujući 14 **transeuropskih projekata** za koje su odgovorne Komisija i države članice (u okviru kojih nastaju centralizirani i decentralizirani sustavi) te tri **nacionalna projekta** pod isključivom odgovornošću država članica (u okviru kojih nastaju nacionalni sustavi).

5.1. PROJEKTI ZAVRŠENI PRIJE 2025.

Komisija je provela sve digitalne projekte za koje je odgovorna. Države članice ostvarile su daljnji napredak u pogledu sustava i komponenata. Kako je navedeno u prethodnim izvješćima, to je dovelo do uspješnog uvođenja sljedećih 12 **novih sustava ili modernizacija**:

- sustav registriranih izvoznika u okviru CZU-a – *REX* (novo): uveden 2017.,
- carinske odluke u okviru CZU-a – *CDS* (novo): uvedene 2017.,
- izravan pristup gospodarskih subjekata u okviru CZU-a europskim informacijskim sustavima – *UUM&DS* (jedinstveno upravljanje korisnicima i digitalni potpis) (novo): uveden 2017.,
- drugo izdanje sustava registracije i identifikacije gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – *EORI2* (modernizacija): uvedeno 2018.,
- sustav Surveillance 3 u okviru CZU-a – *SURV3* (modernizacija): uveden 2018.[9],
- obvezujuće tarifne informacije u okviru CZU-a – *BTI* (modernizacija): uvedene 2019.,
- sustav ovlaštenih gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – *AEO* (modernizacija): uveden 2019.,
- informativni obrasci za posebne postupke u okviru CZU-a – *INF* (novo): uvedeni 2020.,
- sustav kontrole uvoza druge generacije u okviru CZU-a – prva i druga verzija – *ICS2 – prva i druga verzija* (modernizacija): uvedene 2021. i 2023.,
- upravljanje osiguranjima u okviru CZU-a – prva komponenta – GUM C1: uvedeno 2024.,
- prva faza dokaza o statusu iz Unije u okviru CZU-a – *PoUS*: uvedena 2024.,
- peta faza novog rkompjuteriziranog provoznog sustava u okviru CZU-a – *NCTS P5* uvedena 2024.

5.2. NAPREDAK PROJEKATA U 2025.

U ovom se izvješću nastoje istaknuti postignuća Komisije i država članica te napredak i problemi na koje su naišle u provedbi tekućih projekata 2025.

5.2.1. Transeuropski projekti

Transeuropski projekti imaju posebnu strukturu. Mogu imati središnji sustav ili kombinaciju središnjih i nacionalnih komponenti. Kako je navedeno u članku 278. stavku 3. CZU-a, ti projekti moraju se dovršiti najkasnije do 31. prosinca 2025. U nastavku se ukratko opisuje svaki od tih projekata i dosad ostvareni napredak. Za više pojedinosti vidjeti odjeljke 3. i 4. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

1) **Upravljanje osiguranjima u okviru CZU-a** – GUM (novo): cilj je osigurati djelotvorno i učinkovito upravljanje različitim vrstama osiguranja u EU-u, a posebno ubrzati obradu i

[9] Međutim, i dalje postoje poteškoće u prijenosu podataka koji trebaju provesti države članice.

poboljšati sljedivost i praćenje iznosa osiguranja među carinskim uredima. Upravljanje osiguranjima odvija se na dvije razine. U biti, takozvana središnja komponenta sustava GUM (prva komponenta) upotrebljava se za upravljanje odobrenjima za zajednička osiguranja (uključujući registraciju referentnog iznosa, podijeljeno po carinskom postupku i po predmetnoj državi članici), dok se registracija i upravljanje zajedničkim osiguranjima te praćenje povezanih referentnih iznosa provode na nacionalnoj razini u okviru komponente za upravljanje osiguranjima koja je u skladu s CZU-om (druga komponenta) i koja je razvijena na nacionalnoj razini te uključuje i registraciju i upravljanje drugim vrstama osiguranja.

Napredak: *prva komponenta sustava GUM,* namijenjena centraliziranom upravljanju osiguranjima koja se mogu primjenjivati u više država članica, postala je funkcionalna 11. ožujka 2024. u okviru sustava carinskih odluka. S obzirom na međusobnu povezanost tih dviju komponenti aktivnosti ispitivanja sukladnosti i dalje će biti dostupne sve dok države članice ne uvedu *drugu komponentu sustava GUM*.

Kad je riječ o nacionalnoj komponenti, *drugoj komponenti sustava GUM*, očekivalo se da će države članice u razdoblju od 11. ožujka 2024. do 2. lipnja 2025. uspostaviti operativne veze sa središnjom komponentom. Nacionalne komponente pravodobno je uvelo deset država članica.

Do kraja 2025. 21 država članica uvela je *drugu komponentu sustava GUM*, što znači da **stopa dovršetka iznosi 78 %**. Preostalih šest država članica (DK, FR, GR, HR, CY i IT) planira biti spremno početkom 2026.[10]

2) **Sustav kontrole uvoza druge generacije u okviru CZU-a** – *ICS2* (modernizacija): nastoji se povećati sigurnost i zaštita lanca opskrbe poboljšanjem kvalitete, arhiviranja, dostupnosti i razmjene podataka u kontekstu naprednih informacija o teretu.

Napredak: u okviru *treće verzije sustava ICS2* proširenо je područje primjene sa zračnog prijevoza na pomorski promet i promet unutarnjim plovnim putovima te cestovni i željeznički promet. Prva i druga verzija u potpunosti su provedene u okviru projekta sustava ICS2, a nastavljen je rad na trećoj verziji. Treću verziju sustava ICS2 gospodarski subjekti počet će upotrebljavati u tri koraka: **pomorski prijevoznici i prijevoznici unutarnjim plovnim putovima do 4. prosinca 2024. (1. korak), pomorski promet i promet unutarnjim plovnim putovima do 1. travnja 2025. (2. korak), a cestovni i željeznički prijevoznici, uključujući robu u poštanskim pošiljkama koja se prevozi tim prijevoznim sredstvima, do 1. rujna 2025. (3. korak)**.

Kad je riječ o centraliziranom sustavu, aktivnosti ispitivanja sukladnosti predmetne verzije provode isključivo gospodarski subjekti. Sredinom 2025. u nekim su državama članicama postojali zabrinjavajući znakovi da gospodarski subjekti nisu spremni za treći korak treće verzije sustava ICS2.

Pokazalo se da potreba za integracijom sustava ICS2 u sustave pametnih granica, velik broj gospodarskih subjekata koji nailaze na poteškoće pri dobivanju registracije od države članice radi povezivanja s IT sustavima, složenost uvođenja sustava ICS2 i resursi potrebni za interoperabilnost s nacionalnim sustavima i sučeljima za države članice i gospodarske subjekte, kao i specifična i složena priroda prijevoznih mehanizama na koje utječe to uvođenje, što uključuje multimodalne oblike, nerazmjerno više utječu na pojedine države članice i gospodarske subjekte u usporedbi s drugima. Radi pravne sigurnosti, kontinuiteta poslovanja i neometanog prelaska na ispunjavanje zahtjeva trećeg koraka treće verzije sustava ICS2 Komisija je do 31. prosinca 2025. odobrila odstupanje koje su zatražile određene države članice i Ujedinjena Kraljevina u vezi sa Sjevernom Irskom na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća za treću verziju sustava kontrole uvoza druge generacije (IE, GR, ES, FR, IT, LT, HU, FI i UK u pogledu XI).

[10] Na temelju najnovijih informacija o nacionalnim planovima projekata Hrvatska je 1. ožujka 2026. uvela nacionalne komponente za upravljanje osiguranjima, dok bi druge države članice (Italija, Cipar, Danska, Francuska) to trebale učiniti do 1. srpnja 2026., a Grčka ih planira uvesti u prosincu 2026.

Do kraja 2025. sustav ICS2 upotrebljavao se u svim državama članicama do zadanog roka, što znači da **stopa dovršetka iznosi 100 %** i označava još jednu važnu ključnu etapu ostvarenu 2025.

3) **Dokaz o statusu iz Unije u okviru CZU-a** – *PoUS* (novo): nastoji se omogućiti pohranjivanje, upravljanje i raspolaganje svim dokazima koje gospodarski subjekti dostavljaju radi dokazivanja da njihova roba ima status robe iz Unije. Zbog ovisnosti o carinskom robnom manifestu u okviru CZU-a (CGM) i europskom okružju jedinstvenog pomorskog sučelja (EMSWe) projekt će se dovršiti u dvije faze kako bi se rizici i nedosljednosti sveli na najmanju mjeru.

Napredak: *prva faza PoUS-a* pokrenuta je 1. ožujka 2024. kako je i planirano.

Kad je riječ o *drugoj fazi PoUS-a*, Komisija je dovršila tehničke specifikacije 2023., a aktivnosti ispitivanja sukladnosti dovršene su 2025. Komisija se pobrinula da središnji sustav postane operativan 15. kolovoza 2025. u skladu s rokom iz programa rada za CZU. Nekoliko država članica odlučilo je koristiti svoj nacionalni sustav i povezati ga sa središnjim sustavom (hibridni način rada). Carinske službe Komisije i država članica omogućile su pravodobnu provedbu projekta u zakonskom roku. Pomorski odjeli država članica trebali su omogućiti povezanost PoUS-a i europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja (EMSWe) kako bi se trgovcima olakšalo podnošenje svih podataka (uključujući podatke iz carinskih manifesta) na novom jedinstvenom pomorskom portalu na nacionalnoj razini. U tu su svrhu u zakonodavstvu EU-a usklađena oba datuma uvođenja.

Međutim, zbog kasne provedbe sustava EMSWe pomorski prijevoznici naišli bi na velike prepreke da su počeli upotrebljavati PoUS bez nacionalnih jedinstvenih pomorskih sučelja u okviru sustava EMSWe. Komisija je zbog toga određenim državama članicama (BE, BG, CY, DE, DK, EE, IE, FI, FR, HR, IT, LV, NL, PL, PT, SE i SI) na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća odobrila odstupanje za drugu fazu PoUS-a do 1. ožujka 2027.

4) **Centralizirano carinjenje za uvoz u okviru CZU-a** – novi transeuropski *sustav centraliziranog carinjenja za uvoz (CCI)* omogućuje digitalizaciju centraliziranog postupka carinjenja na europskoj razini kako je definirano u Carinskom zakoniku Unije (CZU). Taj sustav pouzdanim gospodarskim subjektima omogućuje podnošenje carinske deklaracije nadzornom carinskom uredu u državi članici njihova poslovnog nastana za robu koja je fizički podnesena carinskom uredu u bilo kojoj drugoj državi članici, što pak omogućuje digitalnu, učinkovitu, predvidljivu i koordiniranu obradu carinske deklaracije i puštanje robe među carinskim uredima koji se nalaze u različitim državama članicama. Sustav CCI uvodi se u dvije faze.

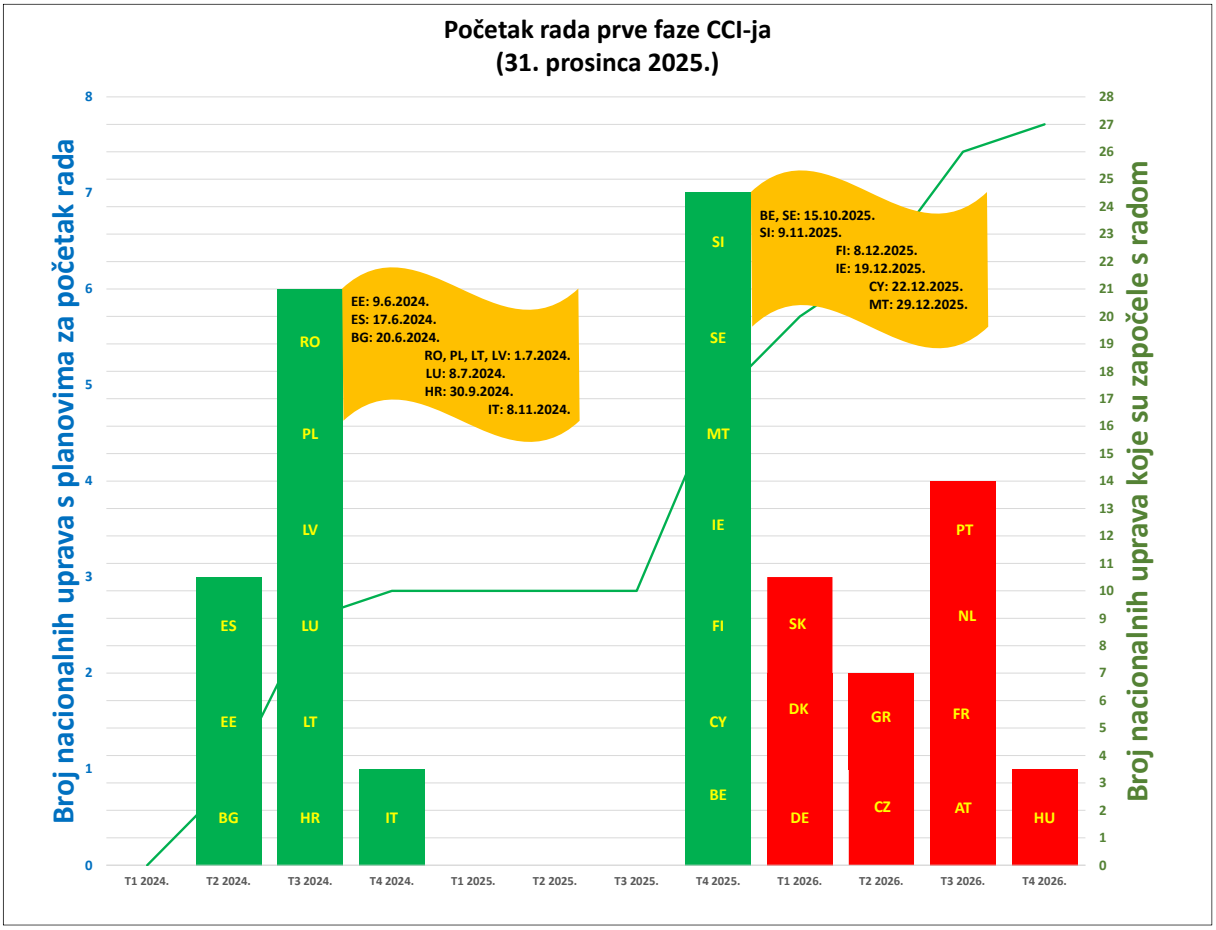
Prva faza sustava CCI omogućuje automatiziranu obradu standardne i pojednostavnjene deklaracije, uključujući prethodno podnesene carinske deklaracije i dopunske deklaracije periodične ili opće naravi za stavljanje robe u postupak puštanja u slobodni promet, carinsko skladištenje, unutarnju proizvodnju i upotrebu u posebne svrhe.

U ***drugoj fazi sustava CCI*** njegova se primjena na temeljima prve faze proširuje na sve preostale slučajeve povezane sa sustavom CCI, uključujući složenije vrste deklaracija i tokove procesa. U njoj se nastoji dovršiti digitalna integracija i funkcionalnost centraliziranog carinjenja za uvoz u cijelom EU-u. Faze su međusobno povezane, a neke su države članice odlučile istovremeno provesti obje kako bi pojednostavnile nacionalne mjere.

Napredak: *prva faza uvođenja sustava CCI* započela je 1. srpnja 2024. zahvaljujući spremnosti zajedničkih komponenti i nekih nacionalnih komponenti. Do 2. lipnja 2025. sustav je bio dostupan europskim poduzećima u deset država članica (BG, EE, ES, LU, LT, LV, PL, RO, HR i IT). Do listopada 2025. još su se dvije države članice pridružile sustavu CCI (BE i SE).

Kako je prikazano na slici 2, do kraja 2025. ukupno je 17 država članica (BE, BG, HR, CY, EE, FI, IE, IT, LV, LT, LU, MT, PL, RO, SI, ES, SE) uvelo prvu fazu sustava CCI, što znači da je

stopa dovršenja iznosila 63 %. Uvođenje u preostalih 10 država članica (AT, CZ, DE, DK, FR, GR, HU, NL, PT, SK) predviđeno je tijekom 2026.[11]

Slika 2: Prva faza sustava CCI uvedena u državama članicama (*stanje na dan 31. prosinca 2025.*)

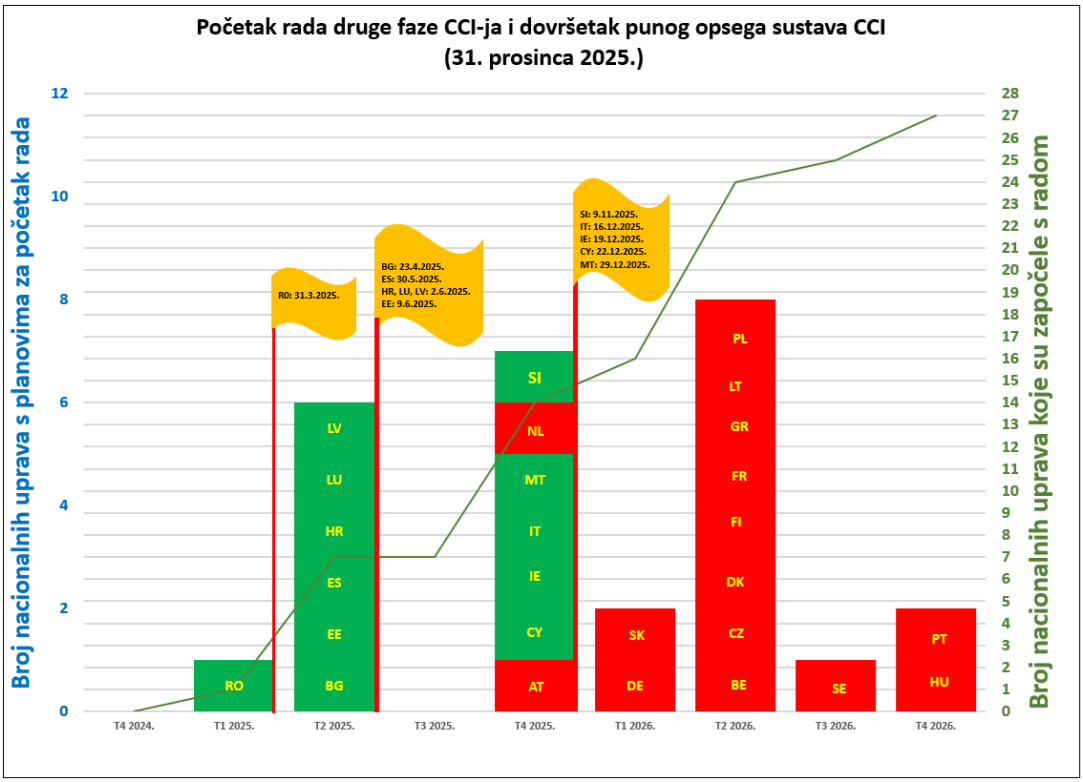
Kad je riječ o *drugoj fazi CCI-ja*, Komisija je 2022. dovršila tehničke specifikacije. Kako bi pomogla državama članicama i gospodarskim subjektima u provedbi svih slučajeva i postupaka povezanih sa sustavom CCI, osmislila je paket tehničkih specifikacija, u kojem su objedinjene specifikacije za obje faze, zajedno s vodičem. Procjena provedena sredinom 2025. pokazala je da je većina država članica napredovala u razvoju, ali znatan broj ih nije dostigao ključnu etapu konačnog uvođenja 2. lipnja 2025.

Do kraja 2025., kako je prikazano na slici 3, ukupna razina potpunog **dovršetka CCI-ja iznosila je 44 %** (12 država članica). Na temelju ažuriranih nacionalnih planova projekata većina preostalih država članica planira dovršiti svoje aktivnosti ispitivanja sukladnosti u prvim tromjesečjima 2026., a nakon toga uvesti puni opseg CCI-ja, pri čemu će Njemačka, Danska, Slovačka, Grčka i Češka to postići u prvoj polovini 2026.[12], a Austrija, Francuska, Nizozemska, Portugal i Mađarska u drugoj.

Komisija će nastaviti provoditi tromjesečni program praćenja do dovršetka CCI-ja.

[11] Slovačka ju je uvela 14. veljače 2026., a Danska 19. ožujka 2026.

[12] Slovačka je uvela cijeli sustav CCI (prvu i drugu fazu) 14. veljače 2026., Danska 19. ožujka 2026., a Češka 18. svibnja 2026.

Slika 3: Druga faza sustava CCI uvedena u državama članicama (*stanje na dan 31. prosinca 2025.*).

5) **Novi kompjuterizirani provozni sustav u okviru CZU-a** – *NCTS (modernizacija)*: njime se nastoji uskladiti postojeći Unijin i zajednički provozni sustav s pravnim odredbama CZU-a, što uključuje usklađivanje s podatkovnim zahtjevima CZU-a i usklađivanje sučelja s ostalim sustavima.

Napredak: *peta faza NCTS-a* postala je operativna 2. prosinca 2024., a prijelazne mjere ukinute su 21. siječnja 2025. Sve države članice trenutačno uspješno rade u petoj fazi NCTS-a, pri čemu neke još trebaju dovršiti sporedne funkcionalnosti.

Novi kompjuterizirani provozni sustav (NCTS) i dalje se razvija u okviru šire modernizacije carinskih postupaka u cijelom EU-u i zemljama obuhvaćenima Konvencijom o zajedničkom provoznom postupku (CTC). Sve su države članice 21. siječnja 2025. dovršile uvođenje pete faze NCTS-a. Provoz Unije / zajednički provoz i NCTS primjenjuje ukupno 41 zemlja, pa je pozornost sad preusmjerena na sljedeću fazu NCTS-a.

Za *šestu fazu NCTS-a* postoje dvije opcije, a na državama članicama je da odluče koju će od njih provesti:

- opcija isključivanja znači da podaci ulazne skraćene deklaracije nisu uključeni u provoznu deklaraciju, a ulazna skraćena deklaracija podnosi se izravno u sustav ICS2,
- opcija uključivanja znači da su podaci ulazne skraćene deklaracije uključeni u provoznu deklaraciju, a šesta faza NCTS-a povezana je sa sustavom ICS2 kako bi se ispunili i zahtjevi sustava ICS2 u pogledu poslovnih procesa ulazne skraćene deklaracije (analiza rizika, preporuke za provjere, odluke itd.).

Vremenski okvir šeste faze NCTS-a usklađen je s vremenskim okvirom sustava ICS2[13]. U prvoj polovini 2025. države članice navele su da dobro napreduju, no nekoliko ih je izvijestilo i o umjerenom do visokom riziku da je neće uspjeti pravodobno uvesti do 1. rujna 2025.

Budući da države članice nisu uspjele na odgovarajući način ukloniti rizik od kašnjenja tijekom 2025., šesta faza NCTS-a nije bila spremna do 1. rujna 2025. Države članice koje koriste opciju isključivanja pozabavile su se minimalnim prijelaznim promjenama na tehničkoj razini. Kad je riječ o opciji uključivanja, kašnjenja su utjecala na druge države članice i gospodarske subjekte jer ne bi mogli imati koristi od pojednostavnjenog podnošenja podataka o provozu te sigurnosti i zaštiti. Kako bi se izbjeglo dodatno opterećenje za gospodarske subjekte (uključujući one iz susjednih zemalja kao što su Ukrajina i Turska), Komisija je na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća odobrila odstupanje za šest država članica za primjenu šeste faze novog kompjuteriziranog provoznog sustava do 1. lipnja 2026. Tim se odstupanjima predviđa da će se željeznički i cestovni prijevoznici moći povezati sa sustavom ICS2 do kraja 2025., a povezivanje s provoznim sustavom (šesta faza NCTS-a) koji je povezan sa sustavom ICS2 može se odvijati do 31. svibnja 2026. To dodatno produljenje bilo je opravdano s obzirom na složeniji razvoj i testiranje koji su potrebni za tu međupovezanost. Odstupanje uključuje pravnu obvezu za države članice da izvješćuju Komisiju o napretku.

Do kraja 2025. šest država članica dobilo je službeno odstupanje (BG, HR, LV, PL, RO, SK), a ukupno 16 država članica (AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, IE, IT, LT, LU, LV, MT, PT, SI) uvelo je šestu fazu NCTS-a. Kad se uzmu u obzir odobrena odstupanja, stopa usklađenosti iznosi 74 %. Danska, Francuska, Mađarska i Švedska planiraju uvesti svoj sustav prije 1. ožujka 2026. Preostalih sedam država članica (BE, GR, HR, NL, PL, RO i SK) namjerava to učiniti najkasnije do 1. lipnja 2026. u skladu s produljenjem koje je odobreno odstupanjem.

6) **Automatizirani sustav izvoza u okviru CZU-a** – *AES (modernizacija*): njime se nastoje provesti zahtjevi CZU-a za izvoz i izlaz robe te pojednostavnjenja CZU-a za trgovinu.

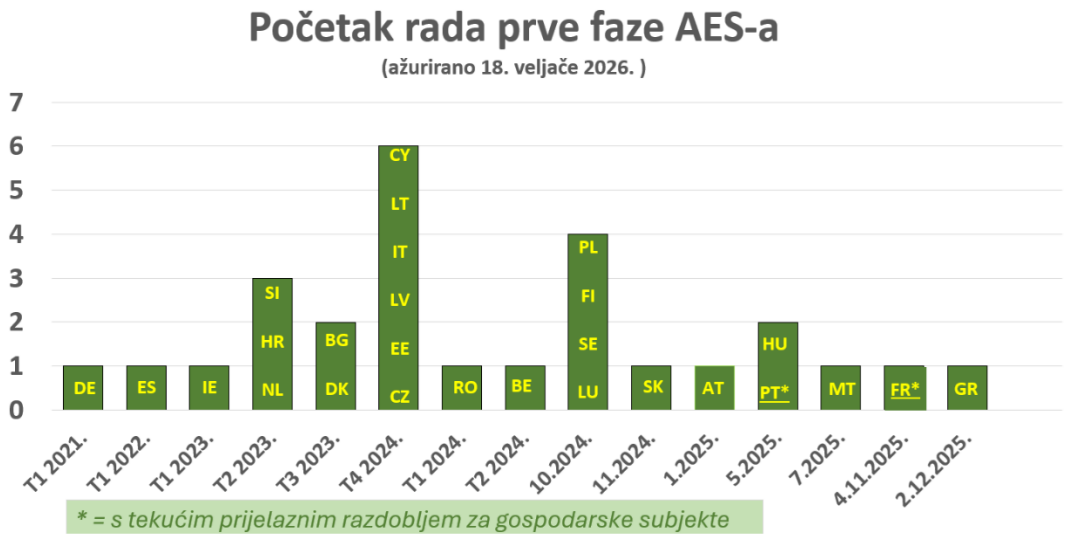
Napredak: prema programu rada za CZU iz 2023. države članice mogu uvesti AES u tri koraka: osnovne funkcionalnosti do 1. prosinca 2023., razvoj sučelja za povezivanje sa sustavom kontrole kretanja trošarinskih proizvoda do 13. veljače 2024. i sporedne funkcionalnosti do 2. prosinca 2024. Prijelazno razdoblje za gospodarske subjekte produljeno je do 14. prosinca 2025. Međutim, kako je navedeno u prethodnom izvješću, potpuni razvoj nacionalnih komponenti u državama članicama nije bio izvediv jer neke od njih nisu mogle poštovati rok 2. prosinca 2024. ni kraj prijelaznog razdoblja 11. veljače 2025., pa su zatražile produljenje prijelaznih mjera. U tom je kontekstu pravna izmjena Provedbene uredbe o tehničkim protokolima (IRTA), o kojoj je Odbor za Carinski zakonik glasao 7. veljače 2025. i koja je donesena 13. ožujka 2025., uključivala produljenje prijelaznog razdoblja do 14. prosinca 2025.

Kako je prikazano na slici 4, 12 država članica pokrenulo je sustav s osnovnim funkcionalnostima do 1. prosinca 2023., a 2024. i 2025. pridružile su se i ostale države članice. Međutim, stanje je u drugoj polovini 2025. ponovno postalo kritično zbog kasnog uvođenja u nekim državama članicama (HU, PT, MT, FR, GR), što je gospodarskim subjektima ostavilo kratak do vrlo kratak rok za prelazak na novi AES. U nekim zemljama, kao što je Francuska, to je dovelo do velikog rizika od dugih kolona kamiona na izlaznim točkama EU-a. Zahvaljujući pojačanom praćenju i potpori Komisije te angažmanu država članica i gospodarskih subjekata **AES je 15. prosinca 2025. započeo s radom u cijelom EU-u**. To postizanje **stope dovršetka od 100 %** uvođenja AES-a s njegovim osnovnim funkcionalnostima bilo je važno postignuće koje je doprinijelo digitalnoj provedbi CZU-a.

U nekim državama članicama dolazi do daljnjih kašnjenja u uvođenju sporednih funkcionalnosti.

[13] Kako je navedeno u planu rada za CZU iz 2023., prelazak s pete na šestu fazu NCTS-a trebao bi se ostvariti u razdoblju od 1. ožujka 2025. do 1. rujna 2025., odnosno u istom razdoblju u kojem će se dogoditi prelazak s druge na treću verziju sustava ICS2, što će omogućiti sinkronizaciju tih sustava.

Većina država članica 2025. uvela je *drugu komponentu AES-a*.

Slika 4: Početak rada AES-a u državama članicama

Ukratko, kad je riječ o statusu navedenih transeuropskih projekata, Komisija je ostala na putu da ispuni zakonske rokove dogovorene u kontekstu CZU-a i programa rada za CZU. Kad je riječ o uvođenju nacionalnih komponenti tih transeuropskih sustava u državama članicama, 2025. su utvrđeni ozbiljni rizici od kašnjenja, posebno za *CCI, šestu fazu NCTS-a, treći korak sustava ICS2 za željeznički i cestovni prijevoz, PoUS* i *AES* (vidjeti odjeljak 5.3.). Do kraja 2025. uveden je sustav povezan s drugom fazom PoUS-a, AES je započeo s radom s osnovnim funkcionalnostima u svim državama članicama, a sustav ICS2 bio je operativan za sve vrste prijevoza. Nakon 2025. određene države članice ostat će neusklađene jer tek trebaju uvesti sporedne funkcionalnosti CCI-ja i AES-a.

5.2.2. Nacionalni projekti

Države članice trebale su dovršiti modernizaciju svojih sustava u okviru **tri potpuno nacionalna projekta**[14] do 31. prosinca 2022., u skladu s člankom 278. stavkom 2. CZU-a. Međutim, 22 države članice nisu mogle ispuniti taj rok i na njihov zahtjev odobreno im je odstupanje, stoga je rok za uvođenje produljen do 31. prosinca 2023.[15]

[14] Taj vremenski okvir isključuje izvoznu komponentu nacionalnog sustava posebnih postupaka, čije su aktivnosti i planiranje međusobno povezani s *AES-om*.

[15] Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/235 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za obavijest o dolasku broda za plovidbu ili zrakoplova (SL L 32, 3.2.2023., str. 220.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/234 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za obavijesti o podnošenju carini povezane s robom unesenom na carinsko područje Unije (SL L 32, 3.2.2023., str. 217.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/236 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice na temelju Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija za deklaraciju povezanu s robom koja nije roba Unije, a podnesena je carini (SL L 32, 3.2.2023., str. 223.).
Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/237 od 1. veljače 2023. o odobravanju odstupanja koje su zatražile određene države članice radi upotrebe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka za razmjenu i pohranu informacija povezanih s carinskim deklaracijama za robu unesenu na carinsko područje Unije iz članaka 158., 162., 163., 166., 167., od 170. do 174., 201., 240., 250., 254. i 256. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (SL L 32, 3.2.2023., str. 226.).

U prošlogodišnjem izvješću navedena su određena daljnja kašnjenja, koja se prvenstveno odnose na nacionalni sustav uvoza i sustav za privremeni smještaj. Napredak za svaki nacionalni projekt 2025. opisan je u nastavku i prikazan na slici 5. Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću.

1) **Obavijest o dolasku, obavijest o podnošenju carini i privremeni smještaj u okviru CZU-a** (*AN, PN i TS*) (modernizacija): nastoji se automatizirati nacionalne postupke ulaska i uskladiti razmjenu podataka između trgovine i carine u svim državama članicama.

   Napredak: u prethodnim godišnjim izvješćima utvrđeno je da postoji rizik za pravodobno uvođenje nacionalnih sustava, no 2025. ostvaren je značajan napredak. U nekim državama članicama 2025. i dalje su postojala kašnjenja u uvođenju sustava privremenog smještaja i/ili prelasku njihovih gospodarskih subjekata. Budući da su ti slučajevi znatno prekoračili zakonski rok, Komisija je protiv osam država članica (AT, BE, CY, DK, GR, PT, RO, SK) pokrenula postupak zbog povrede jer nisu u potpunosti ispunile pravnu obvezu uvođenja privremenog smještaja za zračni prijevoz.

   Krajem 2025. većina država članica koje su kasnile s uvođenjem uspjela je ipak uvesti svoje sustave. To se može sažeti kao **stopa dovršenosti od 98 %**[16]. Kako je prikazano na slici 5, sve su države članice dovršile provedbu obavijesti o dolasku i obavijesti o podnošenju carini. Tri države članice i dalje kasne s uvođenjem privremenog smještaja te su navele da će ga uvesti nakon 2025. Austrija predviđa potpunu provedbu do travnja 2026.[17], a Grčka i Slovačka planiraju provedbu 2027. Budući da Komisija ne može prihvatiti kašnjenje, postupci zbog povrede se nastavljaju.

2) **Nacionalni sustavi uvoza u okviru CZU-a** – *NIS* (modernizacija): nastoje se provesti svi zahtjevi u vezi s postupcima i podacima koji se odnose na uvoz robe kako su navedeni u CZU-u.

   Napredak: nekoliko država članica izvijestilo je o rizicima za pravodobnu provedbu projekta od 2022., početnog roka za uvođenje NIS-a u državama članicama. U prvoj polovini 2025. u nekim državama članicama i dalje su postojala kašnjenja u uvođenju NIS-a i/ili prelasku njihovih gospodarskih subjekata. Stoga je Komisija u prvoj polovini 2025. pokrenula postupak zbog povrede protiv osam država članica (AT, CZ, CY, DK, GR, FR, PT, RO) jer nisu u potpunosti ispunile pravnu obvezu uvođenja NIS-a. Većina država članica (AT, CY, DK, MT, PL, SK) 2025. poduzela je mjere za rješavanje problema kašnjenja i iste godine dovršila projekt.

   Do kraja 2025. sve države članice osim jedne uvele su sustav pa **stopa dovršetka iznosi 96 %**. Češka potpuno uvođenje predviđa za drugo tromjesečje 2026. Nekoliko država članica još nije provelo određene modernizacije kako bi provedba bila u potpunosti usklađena s CZU-om i EUCDM-om.

3) **Posebni postupci u okviru CZU-a** – *SP* (modernizacija): nastoje se uskladiti posebni postupci (tj. carinsko skladištenje, upotreba u posebne svrhe, privremeni uvoz te unutarnja i vanjska proizvodnja).

   Napredak: kako je prikazano na slici 5, većina država članica ima *drugu komponentu SP-a za uvoz (SP IMP)*, što znači **stopu dovršetka od 96 %**, pri čemu su Austrija i Češka posljednje države članice koje će uvesti svoj sustav u drugom i trećem tromjesečju 2026.[18] Kad je riječ o *prvoj komponenti SP-a za izvoz (SP EXP)*, većina država članica uvela je sustav do 2. prosinca 2024. unatoč međuovisnosti sa *sustavom AES*. Preostale države članice (AT, FR, GR, HU, MT i PT) uvele su ga do kraja 2025., što znači da je **stopa dovršetka 100 %**, ali je u nekim državama članicama prelazak gospodarskih subjekata još bio u tijeku.

[16] Stopa dovršetka privremenog smještaja za pomorski prijevoz iznosi 96 %, a za druge vrste prijevoza osim zračnog ili pomorskog prijevoza 89 %.
[17] Austrija je uvela sustav 15. travnja 2026.
[18] Češka je 18. svibnja 2026. uvela NIS, uključujući SP IMP.

Ukratko, države članice 2025. uložile su velik trud da nacionalni sustavi postanu operativni, a nakon 2025. postoji samo ograničen broj kritičnih kašnjenja, što dovodi do neusklađenosti u nekoliko država članica.

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
Rok iz programa rada za CZU	31. prosinca 2022. s produljenjem do 31. prosinca 2023.[1]			31. prosinca 2022. s produljenjem do 31. prosinca 2023.[2]	
AT	1. srpnja 2023.	16. svibnja 2023.	**15. travnja 2026.**	14. prosinca 2025.	**1. rujna 2026.**
BE	30. lipnja 2023.	5. srpnja 2023.	29. studenog 2023.	28. kolovoza 2024.*	28. kolovoza 2024.
BG	1. ožujka 2023.	10. studenog 2023.	10. studenog 2023.	10. studenog 2023.	10. studenog 2023.
CY	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.	30. listopada 2024.	19. svibnja 2025.	19. svibnja 2025.
CZ	5. prosinca 2023.	5. prosinca 2023.	5. prosinca 2023.	**18. svibnja 2026.**	**18. svibnja 2026.**
DE	nije primjenjivo	6. ožujka 2021.	6. ožujka 2021.	6. ožujka 2021.	6. ožujka 2021.
DK	6. studenog 2023.	6. studenog 2023.	7. lipnja 2025.	7. lipnja 2025.*	7. lipnja 2025.
EE	1. listopada 2023.	15. ožujka 2021.	1. srpnja 2021.	1. srpnja 2021.	1. srpnja 2021.
ES	1. ožujka 2023.	1. siječnja 2024.	1. siječnja 2024.	5. rujna 2023.	5. rujna 2023.
FI	31. ožujka 2023.	31. ožujka 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2022.
FR	30. lipnja 2023.	6. ožujka 2024.	6. ožujka 2024.	30. studenog 2024.*	30. studenog 2024.
GR	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2023.	**31. prosinca 2027.**	6. kolovoza 2024.*	6. kolovoza 2024.
HR	1. srpnja 2023.	1. ožujka 2023.	17. travnja 2023.	1. siječnja 2023.	1. siječnja 2023.
HU	2. travnja 2024.	2. travnja 2024.	2. travnja 2024.	1. studenog 2023.	1. studenog 2023.
IE	1. srpnja 2023.	23. studenog 2020.	23. studenog 2020.	5. listopada 2021.	23. studenog 2020.
IT	13. prosinca 2022.	13. prosinca 2022.	13. prosinca 2022.	1. srpnja 2021.	1. srpnja 2021.
LT	1. ožujka 2023.	28. veljače 2023.	31. listopada 2023.	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2023.
LU	1. ožujka 2023.	10. siječnja 2023.	10. siječnja 2023.	2. svibnja 2023.	2. svibnja 2023.
LV	24. rujna 2017.	24. rujna 2017.	24. rujna 2017.	4. lipnja 2018.	4. lipnja 2018.
MT	24. ožujka 2025.	24. ožujka 2025.	24. ožujka 2025.	24. ožujka 2025.	24. ožujka 2025.
NL	30. lipnja 2023.	1. prosinca 2023.	1. prosinca 2023.	1. travnja 2022.	1. travnja 2022.
PL	1. srpnja 2023.	20. travnja 2025.	20. travnja 2025.*	20. travnja 2025.*	1. srpnja 2021.
PT	30. rujna 2025.	30. rujna 2025.	30. rujna 2025.	1. listopada 2025.	30. rujna 2025.
RO	1. svibnja 2024.	30. rujna 2024.	30. kolovoza 2025.	30. kolovoza 2025.	30. kolovoza 2025.
SE	1. ožujka 2023.	27. rujna 2023.	2. prosinca 2025.	15. ožujka 2022.	23. veljače 2023.
SI	1. ožujka 2023.	1. ožujka 2023.	1. ožujka 2024.	1. siječnja 2022.	1. siječnja 2022.
SK	1. ožujka 2023.	1. listopada 2023.	**31. ožujka 2027.***	30. rujna 2025.*	11. lipnja 2016.
Stopa dovršetka do 2025.	**100 %**	**100 %**	**89 %**	**96 %**	**93 %**

Legenda	
	Uvođenje završeno do 31. prosinca 2025.
	Sustav nije uveden do 31. prosinca 2025.
	U nacionalnim planovima projekata nisu predviđeni datumi ili uvođenje nije primjenjivo

Slika 5: Planiranje uvođenja nacionalnih sustava ulaska/uvoza

[1] Do 31. prosinca 2023. za države članice kojima je odobreno odstupanje.
[2] Do 31. prosinca 2023. za države članice kojima je odobreno odstupanje ili do 1. srpnja 2024. ako se primjenjuje članak 2. stavak 4. točka (a) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446.
* Nacionalni sustav moderniziran je na vrijeme, ali iziskuje daljnje usklađivanje s CZU-om i modelom carinskih podataka EU-a i/ili je prelazak gospodarskih subjekata još u tijeku.

5.2.3. Podaci u sustavu Surveillance

U ovogodišnjem izvješću željeli bismo izdvojiti preostale poteškoće u prijenosu potrebnih podataka u sustav **Surveillance 3 (SURV3)**. Komisijin sustav Surveillance ima ključnu ulogu u trenutačnoj geoekonomskoj i geopolitičkoj situaciji. Glavni je cilj uspostaviti sveobuhvatan nadzorni okvir za praćenje trgovinskih tokova te zaštitu financijskih interesa Unije i njezina unutarnjeg tržišta od nepoštenih ili nezakonitih praksi. Taj sustav omogućuje analitičku osnovu za otkrivanje trgovinskih nepravilnosti, sprečavanje prijevara i omogućivanje poštenog tržišnog natjecanja za industrije EU-a. Za sustav Surveillance 3, koji služi kao tehnička okosnica arhitekture EU-a za praćenje carinskih podataka jer prikuplja i obrađuje trgovinske podatke iz carinskih deklaracija podnesenih carinskim upravama država članica, **od ključne su važnosti kvaliteta i dostupnost podataka dostavljenih putem NIS-a**.

Znatan broj država članica većinu svojih podataka o uvozu nastavio je dostavljati putem starih sustava, dok podatke o izvozu na taj način dostavljaju dvije države članice (AT, FR).

S obzirom na to Komisija je 2025. pokrenula postupke zbog povrede protiv trinaest država članica (AT, BE, CY, CZ, DK, FR, IE, IT, MT, PT, RO, SI, SK) koje nisu u potpunosti ispunile obveze prijenosa podataka u sustav SURV3, posebno u pogledu potpunosti podataka i usklađenosti formata.

Pet država članica (BE, IT, MT, RO, SI) uspjelo je poduzeti odgovarajuće mjere tijekom 2025., dok preostalih osam (AT, CY, CZ, DK, FR, IE, PT, SK) do kraja 2025. još nije dostavljalo sve podatke o uvozu u SURV3[19]. To se može sažeti kao **stopa dovršenosti od 70 %**.

5.2.4. Trenutačno stanje u zemljama kandidatkinjama ili potencijalnim zemljama kandidatkinjama

Zemlje kandidatkinje ili potencijalne zemlje kandidatkinje i druge države, kao što su ugovorne stranke Konvencije o zajedničkom provoznom postupku, moraju uzeti u obzir prelazak na modernizirane elektroničke sustave CZU-a i nove digitalne pristupe utvrđene u prijedlogu carinske reforme.

Komisija ne prati sustavno napredak tih zemalja prema potpunom uvođenju elektroničkih sustava u okviru obveze izvješćivanja na temelju članka 278.a CZU-a. Međutim, u okviru strategije proširenja, koja uključuje sporazume o pridruživanju s EU-om, razvoj digitalne strategije i digitalnog okruženja radi usklađivanja s carinskim zakonodavstvom EU-a ključan je element u redovitim procjenama koje provodi EU.

Zemlje kandidatkinje morat će se postupno povezati sa sustavima CZU-a ili ih uspostaviti kako bi se pridružile carinskom području EU-a. Ovisno o planiranom datumu pristupanja od njih se može zahtijevati i da se usklade s funkcionalnostima budućeg Centra EU-a za carinske podatke predloženima u paketu za carinsku reformu.

Ubuduće će u okviru priprema za proširenje koje uključuje zemlje kandidatkinje biti potrebno redovito provoditi nekoliko ključnih aktivnosti. One uključuju izvješćivanje o digitalnoj provedbi i sudjelovanje u ispitivanju sukladnosti kako bi njihovi nacionalni sustavi bili interoperabilni sa sustavima država članica i EU-a. Osim toga, EU će morati redovito ocjenjivati uspješnost sustava.

[19] Francuska, Danska i Slovačka počele su dostavljati podatke u sustav SURV3 do kraja prvog tromjesečja 2026., a Austrija, Irska, Portugal i Češka planiraju to započeti do drugog tromjesečja 2026.

5.3. RIZICI I MJERE UBLAŽAVANJA

Podjela uloga utvrđena je i dogovorena sa svim dionicima od samog početka i trebala bi se poštovati tijekom cijelog životnog ciklusa projekata. Budući da je Komisija uspješno postigla stopu dovršetka od 100 % za uvođenje središnjih sustava i komponenata za koje je odgovorna, a i države članice ostvarile su vrlo velik stupanj provedbe do ukupnog roka za digitalnu tranziciju 2025., **rizici i mjere ublažavanja ostaju relevantni samo za mali dio ukupne digitalne provedbe**.

Kako je objašnjeno i u prethodnim izvješćima, temeljni **razlozi kašnjenja o kojima su izvijestile države članice višedimenzionalni su i uglavnom se ponavljaju**. Među njima su nedostatak financijskih i ljudskih resursa, suprotstavljeni nacionalni prioriteti u području IT-a i međuovisnosti s drugim projektima. Osim toga, države članice izvijestile su da neke nacionalne informatičke infrastrukture ne odgovaraju tehničkim zahtjevima projekata te da postoje problemi povezani s kapacitetom izvođačâ i ovisnosti o vanjskim dionicima. Drugi čimbenici koji uzrokuju kašnjenja uključuju prošireno ispitivanje sukladnosti, razine spremnosti gospodarskih subjekata, dugotrajne postupke javne nabave, poteškoće u upravljanju i složenost integracije novih sustava u postojeća IT okruženja.

Države članice u anketi su navele i mjere ublažavanja koje su utvrdile i uvele kako bi otklonile kašnjenja na koja su naišle. Te mjere uključuju optimizaciju raspodjele resursa, usvajanje prilagodljivih metodologija, provedbu integriranih rješenja za sustave i jačanje koordinacije s izvođačima kako bi se poboljšala učinkovitost i suradnja. Druge države članice poduzimaju mjere kako bi poboljšale organizacijske strukture, pojednostavnile procese i usavršile planiranje kako bi se unaprijedilo upravljanje projektima i donošenje odluka. Te mjere odnose se na nacionalne i transeuropske projekte.

Kad je riječ o nacionalnim projektima, krajem 2025. postignuta je ukupna stopa dovršetka uvođenja nacionalnih sustava ulaska i uvoza od 96 %. Osim nekoliko država članica koje kasne, još neke države članice svojim gospodarskim subjektima i dalje stavljaju na raspolaganje i stari i novi sustav i/ili se i dalje pripremaju za neke manje modernizacije svojih nacionalnih sustava kako bi se potpuno uskladile s CZU-om i CDM-om EU-a. Potpuni dovršetak presudan je s obzirom na utjecaj na transeuropske sustave kao što je CCI i na dostavljanje podataka u sustav Surveillance. Da bi sustav Surveillance pravilno funkcionirao, sve države članice što prije moraju prijeći na nove formate podataka. To će poboljšati dostupnost i kvalitetu podataka te kapacitet sustava za praćenje trgovinskih tokova i zaštitu financijskih interesa EU-a.

Komisija je 2025. pokrenula pravne provedbene mjere za države članice koje kasne s uvođenjem nacionalnih sustava ulaska/uvoza i/ili dostavljanjem potrebnih podataka u sustav Surveillance, a 2026. poduzet će daljnje pravne mjere uz kontinuiranu potporu i praćenje.

Napredak transeuropskih decentraliziranih sustava s nacionalnim komponentama vrlo je pozitivan za neke projekte, ali otežan za neke druge, kako je opisano u nastavku.

Države članice dobro su odgovorile na rizike navedene u Izvješću za 2024. koji se odnose na **uvođenje pete faze NCTS-a**, što je dovelo do uspješnog zaključenja prijelaznog razdoblja 21. siječnja 2025. Osim toga, prelazak gospodarskih subjekata u cestovnom i željezničkom prometu na **treću verziju sustava ICS2** uspješno je dovršen 31. prosinca 2025. Za to su zaslužne države članice i gospodarski subjekti, a Komisija ih je na razne načine nastavila podupirati u razvojnim aktivnostima za treću verziju sustava ICS2, među ostalim organizacijom posebnih internetskih seminara, pružanjem pomoći u obliku često postavljanih pitanja, praćenjem i koordinacijom plenarnih sastanaka kako bi planovi projekata bili usklađeni s Komisijinim ključnim etapama isporuke informatičkih sustava. Naposljetku, komunikacijske kampanje, internetski tečajevi i dokumentacija stavljeni su na raspolaganje u javnoj knjižnici na platformi CIRCABC i na internetskim stranicama Europa.

U prethodnom izvješću navedeno je da je nekoliko država članica planiralo stvarno pokretanje **AES-a** tijekom 2025., nakon početnih rokova iz programa rada za CZU[20]. Kako bi se izbjegli poremećaji u trgovinskim tokovima, Komisija je na njihov zahtjev produljila razdoblje za nastavak primjene prijelaznih mjera za izvoz i izlazak do 14. prosinca 2025. Osim toga, nastavila je provoditi „program koordinacije nacionalnih uprava" kako bi poduprla države članice u razvoju i uvođenju nacionalnih komponenata. Aktivnosti uključuju posebnu službu za pomoć korisnicima, virtualne sastanke za smanjenje kašnjenja u razvoju sustava na razini država članica, širenje ažuriranih informacija trgovinskoj zajednici i redovito izvješćivanje ECCG-a i CPG-a. Osim toga, od prvog tromjesečja 2021. Komisija objavljuje tromjesečna konsolidirana izvješća o napretku u prelasku na nove sustave, u kojima su navedeni ključni pokazatelji uspješnosti za rano otkrivanje upozorenja. Države članice i gospodarski subjekti na raspolaganju imaju module e-učenja, smjernice i drugi informativni materijal. Do 15. prosinca 2025. sve su države članice uspjele uvesti osnovne funkcionalnosti svojih sustava, pri čemu su Portugal, Francuska i Grčka posljednje koje su to učinile. To pokazuje da su se mjere ublažavanja dogovorene krajem 2024., koje su uključivale promjenu datuma prelaska i pojačano praćenje napretka, pokazale ispravnima. Nekoliko država članica još treba uvesti sporedne funkcionalnosti, što će se dodatno pratiti tijekom 2026., kako bi gospodarski subjekti mogli imati koristi od svih pojednostavnjenja koja nudi CZU, kao što je centralizirano carinjenje pri izvozu (CCE).

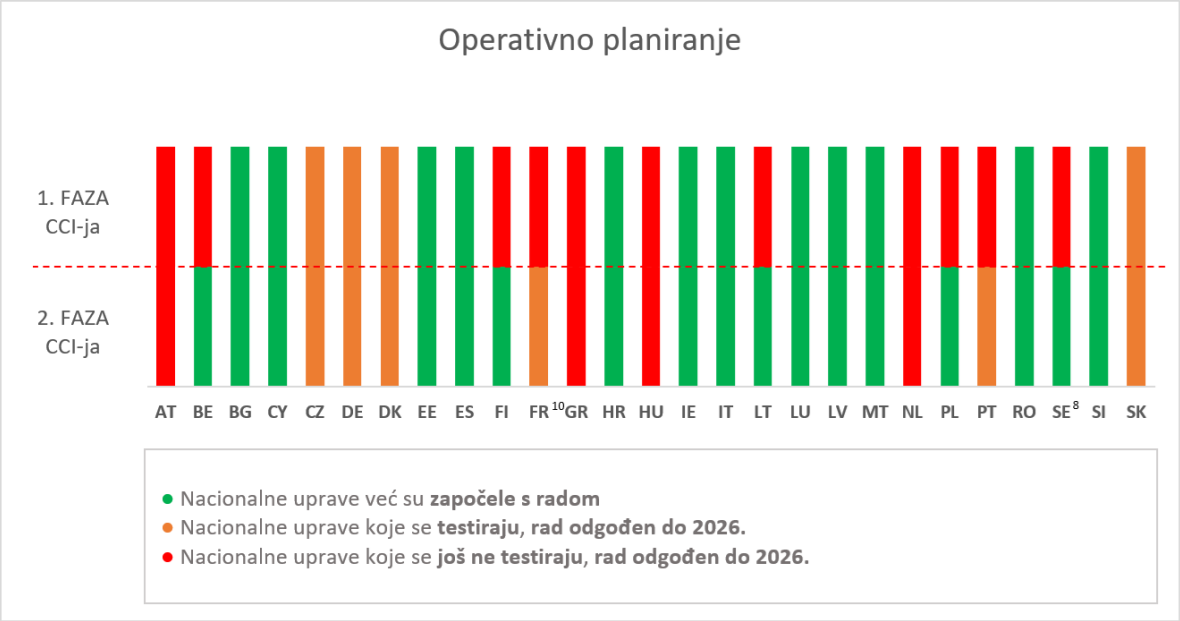
Kad je riječ o **drugoj fazi PoUS-a**, njegovo središnje funkcioniranje ovisi o uvođenju na nacionalnoj razini. Dio projekta koji se odnosi na središnju carinu provodi se u roku, ali pomorska tijela država članica znatno kasne s dostupnošću jedinstvenih nacionalnih pomorskih sučelja kako je utvrđeno u komunikaciji Komisije od 22. listopada 2024., u kojoj je predstavljeno ažuriranje višegodišnjeg provedbenog plana za uspostavu europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja iz 2024. (C/2024/6300). U skladu s odobrenom odlukom o odstupanju države članice dužne su svaka četiri mjeseca od 15. kolovoza 2025. do 15. dana nakon četvrtog mjeseca izvješćivati o napretku u uspostavi sučelja između sustava PoUS iz Provedbene odluke (EU) 2023/2879 i jedinstvenog nacionalnog pomorskog sučelja predviđenog Uredbom (EU) 2019/1239. Komisija se obratila carinskim upravama na sastancima Koordinacijske skupine za elektroničku carinu (ECCG) i Poslovne skupine za carinu (CBG) kako bi blisko surađivala s pomorskim tijelima i iskoristila njihovo stručno znanje za provedbu.

Daljnja uvođenja **šeste faze NCTS-a** očekivala su se 2025. jer su željeznički i cestovni prijevoznici od 1. rujna 2025. trebali ispunjavati nove carinske sigurnosne zahtjeve EU-a. Zbog razloga navedenih u odjeljcima 3.7.2., 4.2. i 4.5.2. taj je datum za šestu fazu NCTS-a produljen do 1. lipnja 2026. U skladu s odlukom o odstupanju odobrenom za šestu fazu NCTS-a države članice dužne su svaki mjesec izvješćivati Europsku komisiju o napretku postignutom u razvoju međupovezanosti predviđene Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2023/2879. Šesta faza NCTS-a važan je korak prema usklađenijem provoznom okruženju u Europi koje se temelji na podacima, ali prelazak je neujednačen. Neki će trgovci brzo imati koristi od pojednostavnjenih prijava, dok drugi i dalje moraju podnositi zasebne provozne i sigurnosne deklaracije. U prijelaznom razdoblju za multimodalne ili višedržavne pošiljke pravila podnošenja mogu se razlikovati ovisno o zemlji otpreme, provoza i odredišta. Očekuje se da će do sredine 2026. prelazak biti dovršen i da će sve države članice biti u šestoj fazi NCTS-a. U međuvremenu bi se države članice i gospodarski subjekti trebali pripremiti i postati tehnički spremni za tu fazu kako bi mogli omogućiti neometano kretanje robe kroz provozno okruženje koje se mijenja. Komisija će pomno pratiti napredak.

Kad je riječ o stanju **sustava CCI**, sedamnaest država članica nije uvelo prvu fazu tog sustava do roka 1. srpnja 2024. kako je utvrđen u programu rada za CZU[21], a devetnaest ih nije uvelo njegovu drugu fazu do roka 2. lipnja 2025. Kašnjenja država članica u kombinaciji s različitim pristupima postupnom razvoju i uvođenju sustava za CCI (vidjeti sliku 6 o operativnom planiranju) stvaraju neravnotežu između provedbe opsega CCI-ja u državama članicama i zahtjeva gospodarskih subjekata koji su povezani s potpunom provedbom tog sustava.

[20] U programu rada za CZU iz 2023. predviđa se da će kraj vremenskog okvira za uvođenje osnovnih funkcionalnosti sustava biti 1. prosinca 2023., za razvoj usklađenog sučelja sa sustavom kontrole kretanja trošarinskih proizvoda (EMCS) 13. veljače 2024., a za uvođenje preostalih funkcija 2. prosinca 2024. Do 2. prosinca 2024. sve države članice i gospodarski subjekti trebali bi se koristiti sustavom *AES*, a rok za prelazak završava 11. veljače 2025.

[21] U programu rada za CZU iz 2023. kraj vremenskog okvira za uvođenje predviđen je za 1. srpnja 2024.

Slika 6: Operativno planiranje po nacionalnim upravama država članica

Komisija je nastavila provoditi aktivnosti radi pomnog praćenja napretka država članica u razvoju nacionalnih komponenti **za projekt CCI-ja** te je od prvog tromjesečja 2024. uspostavila tromjesečno konsolidirano izvješće o napretku. Nadalje, Komisijin poseban poslovni tim za CCI nastavio je odgovarati na pitanja država članica o uvozu i pojednostavnjenjima uvoza, kao što je centralizirano carinjenje. Organizirani su i sastanci Poslovne skupine za carinu za CCI kako bi se, među ostalim, koordinirale aktivnosti povezane sa zahtjevima za odobrenje CCI-ja, kao i redoviti tehnički sastanci na tjednoj i dvotjednoj osnovi te sastanci za iznošenje povratnih informacija o ispitivanju sukladnosti. Moduli e-učenja i komunikacijski materijali objavljeni su na internetskim stranicama Europa kako bi se podržao prelazak na nove sustave i njihova provedba. Komisija je uputila i službene dopise državama članicama koje su kasnile s provedbom projekta CCI nakon zakonskog roka.

Kašnjenja u državama članicama utječu na cjelokupni napredak transeuropskih sustava, što pak **utječe na aktivnosti Komisije**. Zbog toga su potrebna kontinuirana ulaganja u resurse namijenjene ispitivanju sukladnosti, koordinaciji i aktivnostima potpore za transeuropske projekte, kao i produljeno održavanje središnjih komponenti u prijelaznim razdobljima. To podrazumijeva i dodatnu pomoć državama članicama i praćenje napretka.

Ukratko, **Komisija** je tijekom 2025. poduzela i niz mjera kojima se dopunjuju mjere koje su države članice utvrdile i provele na nacionalnoj razini.

Prvo, Komisija je **poboljšala nadzor i praćenje provedbe digitalnih sustava u okviru CZU-a** češćim prikupljanjem izvješća o napretku i organiziranjem bilateralnih sastanaka i misija na direktorskoj razini sa svakom državom članicom. Osim toga, provedba programa rada za CZU redovito je uvrštavana na dnevni red sastanaka i misija u organizaciji glavnog direktora te plenarnih sastanaka na visokoj razini s direktorima nacionalnih uprava država članica u okviru Skupine za carinsku politiku (CPG) i s glavnim službenicima za informiranje iz država članica koje su članice mreže tih glavnih direktora. Države članice poticalo se da pomno prate napredak preostalih projekata i da poduzmu mjere ublažavanja kako bi se digitalni sustav u okviru CZU-a dovršio do kraja 2025.

Komisija je nastavila upotrebljavati prikaz višegodišnjeg strateškog plana za carinu (MASP-C) na temelju revizije tog plana iz 2023. i programa rada za CZU iz 2023. kako bi pratila napredak i ključne etape projekata te utvrdila kašnjenja u ranoj fazi. Prikaz se na tromjesečnoj osnovi podnosi državama članicama na sastanku ECCG-a i trgovinske zajednice.

Drugo, Komisija je nastavila pružati dodatnu **potporu državama članicama za transeuropske sustave** tako što je počela primjenjivati agilan i iterativan pristup razvoju i uvođenju elektroničkih sustava CZU-

a. Ta metoda, koja uključuje izradu prototipova, brzo rješavanje problema i uravnoteženo radno opterećenje za Komisiju i države članice, poboljšava kvalitetu sustava i doprinosi ostvarivanju vidljivog napretka. Države članice i gospodarski subjekti dobro su prihvatili taj pristup.

Nadalje, Komisija je od samog početka provedbe projekata uspostavila **mehanizam suradnje** među dionicima kako bi se unaprijedile pripremne aktivnosti, spriječile poteškoće u donošenju odluka i osigurala transparentnost redovitim dijeljenjem najnovijih informacija o projektima.

Komisija je ujedno nastavila **koordinirati i pratiti programe** za svaki tekući projekt povezan s transeuropskim sustavima ICS2, NCTS, CCI i AES.

Treće, Komisija je u okviru anketa i drugih metoda zatražila informacije država članica o ograničenjima s kojima se suočavaju i o potpori koja im je potrebna za ublažavanje rizika. Države članice su navele da su bilateralni sastanci na direktorskoj razini i tehnički dijalog s GU-om TAXUD bili vrlo korisni. Komisija je nastavila provedbu postupka za prikupljanje **stečenih iskustava** i **najboljih primjera iz prakse** za razvoj digitalnih projekata. U tu svrhu te su informacije prikupljene u okviru ankete provedene 2025., čiji su rezultati dodani u odjeljak 1. radnog dokumenta službi Komisije priloženog ovom izvješću. Nadalje, nekoliko država članica podijelilo je nacionalna iskustva i prakse u digitalnoj transformaciji CZU-a na sastanku Skupine za carinsku politiku na visokoj razini u srpnju i prosincu 2025. te na sastanku mreže glavnih direktora za informacijske tehnologije u studenom 2025.

Četvrto, u skladu s **provedbenom strategijom EU-a** Komisija je službeno komunicirala s državama članicama u kojima su zabilježena kašnjenja u uvođenju digitalnih sustava. Odlučila je poduzeti pravne mjere protiv država članica koje nisu ispunile svoje obveze na temelju CZU-a i programa rada za CZU. U svibnju[22], lipnju[23] i srpnju[24] 2025. pokrenula je postupke zbog povrede protiv 14 država članica (AT, BE, CZ, CY, DK, FR, GR, IE, IT, MT, SK, SI, PT, RO) koje nisu ispunile svoje obveze uvođenja sustava privremenog smještaja za zračni prijevoz (TS Air), nacionalnog sustava uvoza (NIS), automatiziranog sustava izvoza (AES) i obveze prijenosa carinskih podataka u sustav Surveillance (SURV3).

S obzirom na opća iskustva digitalne tranzicije i provedbe CZU-a u proteklih 10 godina povratne informacije država članica zatražene su na posebnom sastanku glavnih direktora za informacijske tehnologije o najvećim poteškoćama tijekom digitalne provedbe CZU-a. Odgovori su pokazali jasan obrazac: **tri najveće poteškoće uvjerljivo su bile (1) upravljačke strukture koje omogućuju pravodobno donošenje odluka, (2) održavanje angažmana dionika te (3) definiranje i održavanje jasnog područja primjene**. Složenost nacionalnih sustava upravljanja u određenim je slučajevima dovela do raspršivanja odgovornosti. U složenim programima digitalne transformacije, kao što je CZU, raspršena odgovornost izravno dovodi do rizika za provedbu. Iskustvo Komisije pokazalo je da se

[22] Službene opomene poslane su Češkoj (INFR(2025)2017), Danskoj (INFR(2025)2018), Grčkoj (INFR(2025)2019), Austriji (INFR(2025)2015), Rumunjskoj (INFR(2025)2020) i Slovačkoj (INFR(2025)2021) jer do 31. prosinca 2023. nisu uvele elektroničke sustave za privremeni smještaj za zračni prijevoz, a u nekim slučajevima ni nacionalni sustav uvoza. Osim toga, Danskoj (INFR(2025)2011), Francuskoj (INFR(2025)2012), Cipru (INFR(2025)2010), Austriji (INFR(2025)2007), Portugalu (INFR(2025)2013) i Rumunjskoj (INFR(2025)2014) poslane su službene opomene jer Komisiji nisu dostavili potpune carinske podatke putem sustava SURV3. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_25_982#_blank.

[23] Protiv Portugala (INFR(2025)2064) i Belgije (INFR(2025)2016) pokrenuti su postupci zbog povrede zbog neuvođenja sustava privremenog smještaja za zračni prijevoz, a u slučaju Portugala i za nacionalni sustav uvoza. Osim toga, Belgiji je poslana službena opomena (INFR(2025)2009) jer Komisiji nije dostavila potpune carinske podatke putem sustava SURV3. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_25_1241.

[24] Komisija je Francuskoj (INFR(2025)2060) i Cipru (INFR(2025)2061) uputila službene opomene zbog neuvođenja sustava privremenog smještaja i nacionalnog sustava uvoza, a u slučaju Francuske i automatiziranog sustava izvoza. Osim toga, Češkoj (INFR(2025)2054), Irskoj (INFR(2025)2055), Italiji (INFR(2025)2056), Malti (INFR(2025)2057), Sloveniji (INFR(2025)2059), i Slovačkoj (INFR(2025)2058) poslane su službene opomene jer Komisiji nisu dostavile potpune carinske podatke putem sustava SURV3. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_25_1628.

provedba ubrzava, ali napredak je znatno brži i predvidljiviji samo ako se na nacionalnoj razini uspostave jasna odgovornost na visokoj razini te upravljanje i središnja koordinacija.